

Høringsuttalelse fra Riksmålsforbundet om Forslag til rettskrivningsendringer i bokmål 2024

Først et prinsipielt spørsmål når det gjelder innføring eller fjerning av valgfrihet og av endringer i det hele tatt. Nasjonalbibliotekets tekstkorpus vil alltid være en hovedkilde til kunnskap om dette, især om formenes frekvens. Under hovedsynspunktene tradisjon og aktuell bruk må det dessuten tas hensyn tatt til kildenes art når det er mulig, til systemer, tendenser o.a. Endelig må det være rom for skjønn.

Så vidt vi kan se, er det lagt svært forskjellig vekt på frekvens i forslagene i 3.1 og 3.3, og det ville være interessant å få vite om Språkrådet opererer med en (omtrentlig) minste bruksprosent for en ord- eller bøyingsform som det er tale om å ta inn i normen.

3.1 Valgfrihet er rimelig for de fem første (**artefakt – låt**).

Etter påtrykk fra organisthold er det i 9. utgave av Riksmålsordlisten innført **manual** -et, -er (orgelklaviatur) som eget oppslagsord og altså med -et som eneform. Ordet er intetkjønn i tysk og dansk (men felleskjønn i svensk). Andre ord med samme betydning er intetkjønn: *klaviatur* og *tastatur* (men felleskjønn i svensk).

Også **skyr/skjør** står som to ord i vår ordliste, med hhv. -en og -et, idet vi anser den islandske for å høre naturlig hjemme blant de mange markedsførte drikkevarer som har navn med en-genus. Vi støtter med andre ord fagrådets mindretall.

3.2 Formen **pellets** dominerer, men *pellet* bør være valgfri form. Flertallsformen *pelletser* er praktisk talt ikke i bruk og bør få vente. Vi anbefaler altså: **pellet** -en, -er eller **pellets** -en, -

Ordet tilhører gruppen av engelske ord på **-s** som er blitt entall i norsk; det dreier seg om flertallsord og kollektiver. Noen er nevnt av Sandøy: *Lånte fjører eller bunad?*, s. 121). Når det gjelder normeringen, er dette en interessant ordgruppe, og den bør undersøkes samlet, men ordene kan ikke behandles likt når det gjelder bøyingsformene, noe som for så vidt fremgår av måten de er oppført på i Tanum opp gjennom årene.

3.3 De frekvensundersøkelsene vi har foretatt, og som vi gjerne sender på oppfordring, viser at formene med **k** nok er «kommet i bruk» (linje 3 i begrunnelsen) i den forstand at de har vært å se. Om det er grunnlag for et norvageringsfremstøt er etter vår mening tvilsomt. Det er foreslått valgfrihet, men selv det er å gå for langt. – Et eksempel fra tidligere viser nok at bokstaven **c** i fremmedord er til å leve med: Ordet **caravan** fikk valgfri form **karavan** i 1996. Vedtaket ble fattet på samme spinkle grunnlag som forslagene i 3.3, og k-formen er praktisk talt ikke kommet i bruk.

Ifølge reglene er «de fleste av ordene» korrekt behandlet; unntaket er **kalvados**. Å betegne trykksterk lang å-lyd foran s med **o** er i strid med norske regler.

I dansk og svensk skrives de ti ordene med c, så langt det kan sees i oppslagsverkene. Det bør det tas hensyn til.

3.4 Språkrådets forslag ser ut til å samsvare med bruken av formene i dag, og vi slutter oss til det. Det avviker altså fra normeringen av visse andre ord, hvor antall sluttkonsonanter i utlyd spiller en rolle: **bag, gag, chat, hit, pop** . . . .

4.1 Enig.

4.2 Vi er glad for at vedtaket om dobbelt bestemmelse i geografiske navn i strid med praksis nå er myket opp. I mange tilfeller må det bli tale om anbefaling, snarere enn om normering. Vi går ut fra at det ikke er Språkrådets mening at man skal kunne anse seg in salvo hvis man skriver *Det hvite huset* og *Den røde plassen* ut fra den oppfatning at enkeltbestemmelse er «kunstig og oppstylta».

4.3 Formen **trikk** bør utgå. Med den forsvinner også Tanums **trikkinnspilling** (fra 1983 av). Etter vår mening er **trick** stadig eneste brukbare førsteledd i sammensetningene **-fotografering, -innspilling** og **-kjøring**. Ordet **hattrick** kan i dag neppe ha annen form. I Riksmålsordlisten skrives det i ett ord (etter regelen om samsvar med norsk uttale).